

Гудзь М.В.
доктор економічних наук, професор
Марчук В.А.
магістр
Національний університет «Запорізька політехніка»
м. Запоріжжя, Україна

НАСЛІДКИ ЕКОНОМІЧНОЇ ГЛОБАЛІЗАЦІЇ У СЛОВАЧЧИНІ

Дослідження питань глобалізації є досить актуальним, зважаючи на посилений розвиток процесів інтернаціоналізації та інтеграції, становлення й ефективне функціонування глобальних корпорацій у світі, лібералізацію міжнародної торгівлі, ефективність діяльності провідних міжнародних організацій, становлення і функціонування міжнародного ринку капіталів, функціонування вільних економічних зон тощо.

Засновниками теорії глобалізації у різних науках вважаються різні вчені, наприклад, серед соціологів Р. Робертсон, І. Валлерстайн, у філософії – К. Поперр, Ф. Фукуяма. До засновників теорії глобалізації серед економістів відносять Теодора Левітта, а у фінансистів – Ж. Атталі, Дж. Сороса та інших.

Основною метою є визначення напрямів глобалізації у Словаччині.

Поняття «глобалізація» є похідним від англійського слова «globe», що перекладається як «земна куля» [1,с.83]. Глобалізація означає інтегрування та взаємозалежність країн, людей і націй в економічній, соціальній, культурній, технологічній та екологічній сферах. Економічна глобалізація полягає в об'єднанні світових ринків і залученні національних економік до глобальних економічних зв'язків.

Актуальним є аналіз напрямів глобалізації у Словаччині. Важливість фінансового напрямку загального державного управління в економіці може бути виміряна через загальні доходи та видатки загального державного управління (табл.1).

Таблиця 1. Фінансовий напрям, млн євро

Показник		2020	2021	Відхилення, (+/-)	Темп росту, %
ЄС	Доходи	6 208 403,8	6 816 762,2	608 358,4	9,8
	Витрати	7 116 580,7	7 516 903,9	400 323,2	5,63
Словаччина	Доходи	36 811,7	40 273,2	3 461,5	9,4
	Витрати	41 811,1	45 721,3	3 910,2	9,35

Джерело: складено авторами на основі [2]

На основі аналізу даних табл. 1 можна зробити висновок, що у Європейському союзі та Словаччині витрати значно перевищують доходи у

2020-2021рр. Доходи Європейського союзу та Словаччини у 2021 році, у порівнянні з 2020 роком, збільшились на 608 358,4 млн євро (9,8%) та на 3 461,5 млн євро (9,4%) відповідно. Витрати Європейського союзу та Словаччини також зросли на 400 323,2 млн євро (5,63 %) та на 3 910,2 млн євро (9,35%) відповідно.

Розглянемо виробничий напрям зі сторони кількості підприємств та обороту підприємств (табл.2).

Таблиця 2. Виробничий напрям, млн євро

Показник		2020	2021	Відхилення, (+/-)	Темп росту, %
ЄС	Кількість підприємств	2 062 589	2 098 475	35 886	1,74
	Оборот підприємств	7 170 000	8 138 328,5	968 328,5	13,5
Словаччина	Кількість підприємств	80 858	83 368	2 510	3,1
	Оборот підприємств	74 784,6	86 651	11 866,4	15,87

Джерело: складено авторами на основі [3]

Згідно аналізу даних табл. 2, кількість підприємств Європейського союзу та Словаччини зросли у 2021 році на 35 886 одиниць (1,74%) та на 2 510 одиниць (3,1%) відповідно. У 2021 році частка підприємств Словаччини складала близько 3,97% від загальної кількості підприємств Європейського союзу, у 2020 році цей показник дорівнював – 3,92%. Обороти підприємств Європейського союзу та Словаччини 2021 року, у порівнянні з 2020 роком, значно зріс на 968 328,5 млн євро (13,5%) та на 11 866,4 млн євро (15,87%) відповідно. Торгівельний напрям складається з експорту та імпорту товарів та послуг (табл.3).

Таблиця 3. Торгівельний напрям, млн євро

Показник		2020	2021	Відхилення, (+/-)	Темп росту, %
ЄС	Експорт	6 244 527,5	7 323 656,3	1 079 128,8	17,28
	Імпорт	5 758 179,9	6 784 702,1	1 026 522,2	17,83
Словаччина	Експорт	79 479,8	92 652,6	13 172,8	16,57
	до ЄС	64 014,5	76 114	12 099,5	18,9
	Імпорт	77 963,4	92 663,4	14 700	18,86
	з ЄС	48 775,3	57 139,9	8 364,6	17,15

Джерело: складено автором на основі [3]

Виходячи з аналізу даних табл. 3. зазначимо, що показники експорту та імпорту товарів та послуг значно виросли як у Європейському союзі так і у Словаччині. У 2021 році експорт Європейського союзу зріс на 1 079 128,8 млн євро (17,28%). У Словаччині цей показник зріс на 13 172,8 млн євро (16,57%), у тому числі на 12 099,5 млн євро (18,9%) зріс експорт до ЄС. У 2021 році імпорт Європейського союзу зріс на 1 026 522,2 млн євро (17,83%). Імпорт Словаччини також зріс на 14 700 млн євро (18,86%), у тому числі імпорт з ЄС – на 8 364,6 млн євро (17,15%). У Європейському союзі значно переважає експорт над імпортом, а у Словаччині – експорт та імпорт майже дорівнюють.

Отже, глобалізація у Словаччині характеризується позитивними та негативними наслідками.

Позитивні наслідки глобалізації: подолання кордонів у часі та просторі, підтримка мобільності факторів виробництва, створення бізнес-груп, реалізація транснаціональних проектів, глобальне зростання капіталу, творчі глобального конкурентного середовища, розвиток біотехнології та генетики, підтримка регіональної економічної інтеграції, новий статус міжнародних інституцій, зростання глобальної взаємозалежності, знайомство з іншими культурами та натхнення для творчості.

Негативні наслідки глобалізації: збільшення нерівномірності економічного та соціального розвитку, соціальна поляризація (зростання багатих і бідних класів і зменшення середнього класу населення), реструктуризація ринку праці, збільшення безробітних, зростання міжнародної злочинності, тероризму та насильства, зростання несправедливості в розподілі світового багатства, глобальне потепління (парниковий ефект), шкоди навколишньому середовищу (знищення лісів, руйнування ґрунтів, забруднення світового океану і морів, виснаження мінеральних ресурсів, поява нових цивілізаційних хвороб).

Висновки. Напрями дії глобалізаційних процесів на економіку Словаччини є складними і суперечливими. Процеси глобалізації фінансового та економічного явища мають двоїстий характер і це проявляється як у нових можливостях, так і в загрозах стабільному економічному розвитку. Водночас вплив глобалізаційних процесів зумовлює необхідність нових теоретичних підходів для обґрунтування структурної трансформації моделі розвитку економіки країни.

Література:

1. Задорожна Т. Глобалізація фінансових ринків: сутність та вплив на регулювання національних ринків цінних паперів. *Економічний аналіз*. 2020. Том 30. № 3. С. 81–89.
2. KOVÁČ, Dušan, et al. Kronika Slovenska : od najstarších čias do konca 19. storočia. Bratislava : Fortuna Print, 1998. 616 s. ISBN 80-7153-174-X. S. 88, 89
3. Євростат. Офіційна сторінка <https://ec.europa.eu/eurostat/>